

África: cando a pandemia é a fame

Os galegos que traballan en centros médicos do Congo e Costa de Marfil coinciden en que a falta de traballo debido ao estado de alarma está a crear máis problemas sociais que o propio virus.

20-05-2020

"O impacto sanitario do coronavirus neste país non está sendo o 'esperado', grazas a Deus, porque non estamos preparados nin a nivel sanitario nin social. Aquí o

confinamento é imposible e a poboación ten moitas máis cousas nas que pensar que protexerse dunha enfermidade que lles afecta moi pouco, en comparación co que está a acontecer en Europa e América ". Así o explica Candelas Varela, unha viguesa que dirixe a Escola de Enfermería do Hospital Monkole na República Democrática do Congo.

Segundo a OMS, 190.000 persoas poderían morrer no continente africano se non se controla a pandemia Covid-19. Polo momento, a incidencia no Congo está sendo lixeira: uns 1.100 casos e 50 mortes. No hospital Monkole, situado nos arredores de Kinshasa, rehabilitaron un edificio para recibir os enfermos de Covid-19.

"Actualmente temos 25 persoas ingresadas, pero a maioría sen síntomas fortes e que afirman poder

volver a casa", di esta enfermeira galega que traballa no país africano desde hai máis de 20 anos. O Goberno congolés decretou o peche de colexios, universidades e boa parte dos establecementos. "A situación de crise social empeora cada día", sinala Candelas Varela. Moitos congolese, especialmente en Kinshasa, traballan no sector informal e viven ao día: Se non podo vender hoxe, non podo comer. " Aínda que non hai confinamento adecuado de persoas, a actividade en Kinshasa quedou paralizada, non só a educación, senón todo tipo de empresas e incluso as vendas na rúa ou nos mercados. A pantasma da fame é máis espantosa que o Covid-19.

Da noite para a mañá sen poder comer

"Co coronavirus, todo este sector informal está oficialmente pechado e

moitas persoas atópanse da noite para a mañá sen poder comer. Hoxe, por exemplo, chegou á miña casa unha señora amiga pedindo comida para ela e os seus fillos, pois levan tres días sen probar bocado. O director da escola de barrio na que traballaba, por suposto sen contrato, tivo que pechar desde hai un mes e como os alumnos non pagan, non teñen xa nin o mísero soldo do que vivía toda a familia. Aproveitamos para darlles as caixas de comida que un empresario doou ao noso hospital para os enfermos de coronavirus. En realidade, é ela e como ela miles de familias as que están a ser as verdadeiras vítimas desta pandemia no país".

Para loitar contra o contaxio, no Congo obrigouse á poboación a usar máscaras. "Dá igual do tipo que sexa e cada un fíxoa na súa casa como puido", explica Candeas. Nos hospitais, o persoal está desbordado.

"Unha das enfermeiras –engade–, que é antiga alumna do ISSI, a Escola de Enfermería de Monkole que dirixo, díxome que é ela a que se propuxo como voluntaria. Di que se fixo enfermeira para coidar á poboación e que mellor forma de facelo que esta".

Empresarios e institucións están a mobilizarse no país para atender as necesidades sanitarias. Ata Monkole chegou a Comunidade Ismaelita con tres respiradores, Unicef fixo unha doazón de 5 concentradores de osíxeno e a fundación Mafricom, que comercializa alimentos, doou comida, zume e auga. "Tamén tivemos axuda de varios organismos estranxeiros que colaboran connosco desde hai tempo", engade Candeas Varela. [Tamén abriron unha conta en GoFundMe para recibir doazóns].

Monkole 2, a zona dedicada aos contaxiados polo virus, era utilizado

ata o mes pasado como ambulatorio e agora habilitouse con 27 camas en 13 habitacións con baño completo, e con acceso ao osíxeno, á auga corrente e á electricidade as 24 horas do día. "Grazas á axuda destes doantes e ao traballo dos servizos técnicos de Monkole, logrouse respectar ao máximo as medidas para instalar a estes enfermos e ao persoal. Algo que parece tan básico pero non o é nos hospitais de Kinshasa". Despois de destacar a piedade dos congoleños, que rezan para que se acabe a pandemia, Candeas Varela conclúe con un desexo: "Esperemos que pronto se poida recuperar unha vida normal, porque as consecuencias do estado de alarma están a ser moito peores que o virus mesmo".

Un vigués en Costa do Marfil

Natural de Vigo, Manuel Lago é un enxeñeiro naval xubilado que

promoveu en Costa do Marfil o Centro Médico-Social Walé. "O coronavirus vai facendo os seus estragos –dinos–, pero moito máis lentamente que en Europa: onte [polo 12 de maio] había en todo o país 1.857 casos diagnosticados, dos cales 820 xa están curados e 21 faleceron. A inmensa maioría dos casos danse en Abidján, en dous barrios de clase media alta e corresponden a persoas que viaxaron a Europa ou a outras que foron contaxiadas polas que volveron de Europa".

Unha das características desta pandemia en varios países de África é que os seus habitantes considéranla unha enfermidade dos brancos e dos ricos. "O outro día –refire Manuel Lago–, un amigo meu dixo a un dos moitos vendedores ambulantes que ofrecen as súas mercadorías nos semáforos que debía poñerse unha máscara. O outro contestoulle que o

coronavirus é un problema de xente rica; e botouse a rir". Algo parecido sucede na R.D. do Congo. Así o expresa Candeas Varela: "Aquí moitos cren que o Covid-19 non existe, que é unha enfermidade de brancos ou que se inventan as cifras e auméntase o número de mortos con intención de xustificar o diñeiro que están a doar as grandes potencias estranxeiras. En moitas zonas a poboación segue actuando coma se non pasase nada, e mesmo te insultan se levas máscara; pensan que atraes ao virus".

Volvendo á conta de Marfil, Manuel Lago sinala que en Abidján están prohibidas as reunións de máis de 50 persoas e as escolas están pechadas. Despois duns días de restricións moi severas, desde hai unha semana suavizáronse un pouco en Abidján e reducíronse ao mínimo no resto do país. O confinamento na casa non é obrigatorio, pero si recomendado.

"Sería difícil facelo obrigatorio: moitísima xente vive ao día e sen ningún seguro de paro. Se houbese que chegar a iso, sería unha traxedia para moitos", comenta o enxeñeiro naval vigués.

El Faro de Vigo África: cuando la pandemia es el hambre (Descarga en PDF)

En Walé, o centro médico que promoveu Manuel Lago, púxose en marcha un sistema de rotación do persoal: un persoal reducido que atende á afluencia de pacientes, o cal reduce tamén o risco de contaxio nos transportes públicos "e permite aos empregados dedicar máis tempo aos seus fillos, que non teñen escola e están na casa. Loxicamente séguense pagando os soldos completos. Desde esta semana a situación vaise normalizando", apunta Lago.

Sen mortos en Uganda

"Creo que Uganda e moitos países africanos aprenderon da epidemia do ébola e agora aplicaron as medidas necesarias para frear ao coronavirus". Así o entende a ugandesa Jessica Namata, auxiliar de conversación de inglés no colexio vigués Andersen. No seu país pecháronse as escolas, suprimiuse o transporte público e prohíbense as concentracións públicas. "O problema é que, ao estar na casa e non poder traballar, moitas persoas non teñen alimentos nin poden cubrir as necesidades básicas. No aspecto sanitario –engade Jessica Namata–, están a levarse a cabo probas e os equipos de saúde pública están a facer mapeos e captura de casos para rastrexar a todos os infectados".

* J. A. Otero Ricart

*Faro de Vigo

.....

pdf | document generated
automatically from [https://
dev.opusdei.org/gl-es/article/africa-
cando-a-pandemia-e-a-fame/](https://dev.opusdei.org/gl-es/article/africa-cando-a-pandemia-e-a-fame/)
(05-08-2025)